

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО НАСЛОВНО ЗВАЊЕ НАСЛОВЕН ДОЦЕНТ ЗА
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЗДРАВСТВЕН МЕНАЏМЕНТ
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ ПРИ
УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр.2002-179/18 од 30.9.2019 година донесена на 230 седница на наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки, одржана на 30.9.2019 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на наставник во насловно звање насловен доцент/насловен вонреден професор за наставно-научната област Здравствен менаџмент на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип во состав:

- Проф.д-р Бистра Ангеловска, редовен професор за наставно-научната област Социјална фармација и фармацевтска технологија, вработена на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип – претседател
- Проф.д-р Еленица Софијанова, редовен професор за наставно-научната област Менаџмент, вработена на Економскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, член
- Проф.д-р Милка Здравковска, редовен професор за наставно-научната област Епидемиологија и здравствена статистика и информатика, вработена на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, член

Конкурсот за овој избор беше објавен во весникот/ците „Нова Македонија“ и „Лајм“ од 6.9.2019 година и во предвидениот рок се пријави:

- **Д-р Марјан Цепароски**, магистер по фармација, специјалист по фармацевтска технологија, доктор на фармацевтски науки.

Врз основа на приложената документација од кандидатите, чест ни е на наставно - научниот совет на Факултетот за медицински науки да му го поднесеме следниов:

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатот Марјан Цепароски е роден во Струга, 1969 година. Додипломските студии ги завршил во 1992 год. на Фармацевтски факултет во Скопје со просек 8,39.

Специјалистичките студии ги завршил во 2003 год. на Фармацевтски факултет во Скопје со специјалистички труд под наслов „Формулација и испитување на перорален раствор со преднизолон“ и се стекнал со звањето специјалист по фармацевтска технологија

Докторската дисертација на тема „ВЛИЈАНИЕТО НА ФАРМАЦЕВТСКАТА РЕГУЛАТИВА НА КРЕИРАЊЕ ПЛАН ЗА ВОВЕДУВАЊЕ НОВ ПРЕПАРАТ НА ПАЗАРОТ“ ја одбранува во 2019 година на Фармацевтски факултет во Скопје, а сите обврски од студиската програма ги извршил со просечна оценка 9,66 со 181 ЕКТС кредити.

Работи во компанијата ВАРУС 18 години на различни позиции, како менаџер и технички директор.

Вработен е од 2013 година во компанијата ќерка БИОНИКА Фармацеутикалс како менаџер на Регулатива и фармаковигиланца.

За време на работењето учествува на бројни семинари, симпозиуми, конгреси и обуки.

Има рецензирано голем број стручни текстови во повеќе списанија со меѓународен уредувачки одбор: *Open Access Maced J Med Sci., Athens Journal of Health and Medical Sciences, International Journal of Pharmaceutical and Healthcare Marketing.*

Освен македонски, ги зборува и следните странски јазици: англиски, германски, француски и српскохрватски.

Член на Фармацевтската комора на Р. Македонија, Европската федерација за биотехнологија (ЕФБ) и АТИНЕР (Атински институт за образование и истражување).

Општи услови за избор:

Кандидатот Д-р Марјан Џепаровски ги исполнува сите услови кои се предвидени како елементи за избор на лице во звање насловен доцент, а се во прилог и на ОНУ.ОБ.22 Чек листа за избор на доцент, покрај елементите утврдени во законот и врз база на кои се утврдува вкупната оценка во рефератот на рецензентската комисија и тоа:

- просечен успех на студиите од 8.39 (повеќе од 8.0)
- Доктор на фармацевтски науки со одбранет труд од областа Здравствен менаџмент
- објавени најмалку четири научно истражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации во последните пет години:

1. Dzeparoski, Marjan, Trajkovic-Jolevska, Suzana: "Impact of regulation on advertising and promotion of traditional herbal medicines and food supplements". *IJPHM*, Vol.12 Iss 1, 2018, pp. 77-90 (**Impact Factor 0.760**)
2. Dzeparoski M. "Treatment Algorithm for Chronic Anal Fissure – A Review of Literature and it's Apply in University Clinical Center Mother Teresa – Skopje." *Maced J Med Sci*. 2014 July 30; 7(3):529-531
3. Dzeparoski M and Trajkovic-Jolevska S. "Comparative analysis of advertising and promotion of traditional herbal medicine and food supplement at different markets - case study". *Maced. pharm. bull.*, 62(suppl) 167 - 168 (2016)
4. Dzeparoski, Marjan, Trajkovic-Jolevska, Suzana: "Analysis of Marketing Strategy for Food Supplements and Over-The-Counter Medicines". *Open Access Maced J Med Sci*. <http://dx.doi.org/10.3889/oamjms.2016.075>

- кандидатот приложи потврда за познавање на англискиот јазик
- поседува способност за изведување на високообразовна дејност.

Посебни услови:

- Постигнувањата во примената на научноистражувачките резултати кандидатот ги манифестира во текот на докторските студии на Фармацевтскиот факултет при УКИМ Скопје, при изработката на докторската дисертација и објавените и презентирани трудови
- Кандидатот приложи две препораки од професори
- Има повеќе од 5 години работно искуство по завршувањето на интегрираните студии по фармација и повеќе од 5 години работно искуство по завршувањето на специјализацијата од областа Фармацевтска технологија
- Не е во работен однос на Универзитетот и согласно Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, наставно-стручни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип (Универзитетски гласник број 43, септември 2019), член 10 став 2 и член 14 став 2 нема рецензирана скрипта и практикум
- Има остварено минимум поени кои се однесуваат на целокупната актива на лицето вкупно 86.5

Кандидатот ги исполнува општите и посебните услови за избор.

Наставно- образовна и научноистражувачка дејност

Кандидатот е вработен во компанијата ВАРУС 18 години на различни позиции, како менаџер и технички директор. За време на работењето активно учествува во обуката на млади фармацевти за потребите на установата во која работи, особено од областа на неговата специјализација и менаџментот.

„ВЛИЈАНИЕТО НА ФАРМАЦЕВТСКАТА РЕГУЛАТИВА НА КРЕИРАЊЕ ПЛАН ЗА ВОВЕДУВАЊЕ НОВ ПРЕПАРАТ НА ПАЗАРОТ“, докторска дисертација, 2019, Скопје,

Маркетинг стратегиите на додатоките на исхрана и ОТС-лековите се комплексни, сложени и се разликуваат. Во дисертацијата авторот дава компаративна анализа на маркетинг стратегијата на овие две категории производи, како и компаративна анализа на нивната промоција, односно рекламирање во 2 маркетинг студии на случаи. Дискутираните можности за хармонизација се применливи и реални и можат позитивно да придонесат за подобар проток и пуштање во промет на додатокитена исхрана и на хербалните/ОТС-лекови. Согледувањата од тезата можат да се искористат за развој на стратегии за маркетинг во поширока смисла и за други производи, како и за други компании и во други земји од интерес, со слична регулатива.

„Формулација и испитување на перорален раствор со преднизолон“, специјалистички труд, 2003, Скопје

Во специјалистичкиот труд се изработени 2 формулации на перорален раствор со преднизолон, како тешко растворлива супстанција во вода. Применета е метода на корастворување со 3 растворувачи, а формулирањето е олеснето со примена на трофазен микстура-експериментален дизајн. И двете формулации ги задоволеле барањата за квалитет на перорални раствори според Ph.Eur., а спроведено е и компаративно испитување на стабилноста на препаратите.

Научен труд објавен во меѓународно научно списание до 2014 година

1. Dzevaroski M. *Pharmacoeconomics. Maced J Med Sci. 2013 Mar 15; 6(1):102-105*

Во трудот е даден преглед на терминологијата, технологијата и методологијата на фармакоекономските евалуации кои се користат како помош на лекарите, болниците, осигурителните компании, пациентите и здравствените работници во донесувањето правилни одлуки за изборот на терапијата. Трудот има научна и апликативна вредност.

Труд во стручно (научно-популарно) списание до 2014 година

2. Цепароски М., Златен корен (*Rhodiola Rosea*) – револуционерна херба на 21 век, *Аптекари 2, Мај 2013; 28-30*

Во трудот е опфатен историјатот, медицинската употреба, фармаколошките и клинички студии, дејството и употребата како адаптогена дрога, како и очекувањата за понатамошната употреба и истражувања на билката златен корен (*Rhodiola Rosea*). Трудот има стручно-апликативна вредност.

3. Цепароски М., Горчлива диња (*Momordicacharantia*) – природен антидијабетик, *Фармацевтски информатор 34, Јули 2013; 40-41*

Во трудот е опфатен историјатот на примената на билката горчлива диња (*Momordicacharantia*), хемискиот состав, дејството и употребата, фармаколошките и клинички студии кај лица со дијабетес тип 2 и понатамошните перспективи за нејзина употреба. Трудот има стручно-апликативна вредност.

4. Цепароски М., Коњски опаш (*Equisetum arvense L.*) – природен диуретик, *Аптекари 3, Септември 2013; 28*

Во трудот авторот го опфаќа историјатот на примената на билката коњски опаш (*Equisetum arvense*) како природен диуретик, хемискиот состав, нејзиното дејство и употреба одобрени од германската комисија Е, како и идните перспективи на *Equisetum arvense* во однос на клинички недокажаните дејства. Трудот има стручно-апликативна вредност.

5. Цепароски М., Валеријана (*Valeriana officinalis L.*) – природен седатив, *Фармацевтски информатор 35, Октомври 2013; 48-49*

Во трудот авторот го опфаќа историјатот на употреба на валеријаната (*Valeriana officinalis*) во традиционалната кинеска и африканска медицина, ајурведа, Европа и

САД, хемискиот состав, фармаколошките студии, клиничките студии нејзиното дејство и употреба одобрени од германската комисија Е, како и употребата во народната медицина во однос на клинички недокажаните дејства. Трудот има стручно-апликативна вредност.

6. Дзепароски М. “Алфа киселини – екстракт од хмељ (*Humulus Lupulus L.*) – уникатен хербален антиинфламатор”. *Аптека* 4, Декември 2013; 26-28

Во трудот авторот го опфаќа откривањето на алфа киселините кои се екстрахирани од растението хмељ (*Humulus Lupulus*), нивниот механизам на дејство, клиничките студии и дејството и употребата во менаџментот на болка, предизвикани од инфламација. Трудот има стручно-апликативна вредност.

Трудови печатени во списанија со ИФ во периодот од 2014 до 2019 година

7. Dzeparoski, Marjan, Trajkovic-Jolevska, Suzana: “Impact of regulation on advertising and promotion of traditional herbal medicines and food supplements”. *IJPHM*, Vol. 12 Iss 1, 2018, pp. 77-90 (*IF 0.760*)

Додатоците на исхрана подлежат на полиберална регулатива во споредба со хербалните/лекови кои се издаваат без рецепт, но не треба да се припишуваат индикации и својства што ги немаат. Регулативата е построга и покомплексна кај лековите кои се издаваат без рецепт како посебна класа на лекови, тие мора да бидат во корелација со регистрираните својства и индикации и се предмет на одобрување од страна на регулаторните тела. Трудот има научна вредност.

Трудови објавени во меѓународни научни списанија во периодот од 2014 до 2019 година

8. Dzeparoski M. “Treatment Algorithm for Chronic Anal Fissure – A Review of Literature and it’s Apply in University Clinical Center Mother Teresa – Skopje.” *Maced J Med Sci*. 2014 July 30; 7(3):529-531

Врз основа на достапната литература и искуствата во Клиничкиот центар Мајка Тереза – Скопје изработен е и предложен е алгоритам за третман на хронични анални фисури во Р. Македонија во 3 нивоа, започнувајќи од најмалку инвазивната метода па се до најинвазивната. Алгоритамот овозможува изводливост, ефективност и ефикасност на трошоците, како и намалување на ризикот од хируршките последици. Трудот има научна и апликативна вредност.

9. Dzeparoski M and Trajkovic-Jolevska S. “Comparative analysis of advertising and promotion of traditional herbal medicine and food supplement at different markets - case study”. *Maced. pharm. bull.*, 62 (suppl) 167 - 168 (2016)

Во трудот е дадена компаративна анализа на рекламирањето и промоцијата на традиционален хербален лек и додаток на исхрана на 2 различни пазари, при што е утврдено дека постојат разлики во маркетингот на овие 2 категории производи и дека еден ист производ според регулативата во различни земји може да биде категоризиран различно. Трудот има научна и апликативна вредност.

10. Dzeparoski, Marjan, Trajkovic-Jolevska, Suzana: “Analysis of Marketing Strategy for Food Supplements and Over-The-Counter Medicines”. *Open Access Maced J Med Sci*. <http://dx.doi.org/10.3889/oamjms.2016.075>

Во овој труд се презентирани 2 различни маркетинг стратегии на мала фармацевтска компанија во две студии. Маркетинг стратегијата е поврзана со прописите за соодветната категорија на производи. Постои голема разлика во маркетинг стратегијата на додатоци на храна и лекови кои се издаваат без рецепт. Трудот има научна и апликативна вредност.

Учество на научен собир со реферат (постер/усно) 2014-2019

11. Dzeparoski M., “Comparative analysis of advertising and promotion of traditional herbal medicine and food supplement at different markets - case study” 6ти Конгрес на фармацијата во Македонија со интернационално учество, 2016, Охрид, постер

Во трудот е дадена компаративна анализа на рекламирањето и промоцијата на традиционален хербален лек и додаток на исхрана на 2 различни пазари, при што е утврдено дека постојат разлики во маркетингот на овие 2 категории производи и дека еден ист производ според регулативата во различни земји може да биде категоризиран различно.

12. Dzevaroski M., Safety and Labeling in non-EU Countries, World Drug Safety Europe Congress, Terrapinn, 12-13.09.2019, Амстердам, Холандија, усмено

Даден е индивидуален преглед на усогласеноста со фармаковигиланцата во однос на безбедноста и означувањето на лековите. Изнесени се специфичностите за земјите од регионот, како и трендот на усогласување во однос на регулаторните барања важечки во Европската Унија.

Труд во стручно (научно-популарно) списание 2014-2019

13. Dzevaroski M. "Upotreba i antidijabetski efekti hrom pikolinata". *BB-Informator* 237, February 2015; 26 <https://www.bbsoft.rs/sr/na%C5%A1a-izdanja/informator/najnoviji-broj-informatora/237-februar-2015>

Во трудот авторот го опфаќа механизмот на дејство на хром пиколинатот како безбедна форма за употреба на хромот од страна на Европската агенција за безбедност на храната (EFSA), клиничките студии инеговата употреба во регулирањенанормални концентрации на глукозата во крвта и нормалниот метаболизам на макронутриенти (јаглени хидрати, протеини и масти), како авторизирани здравствени тврдења од страна на EFSA. Трудот има стручна и апликативна вредност.

До 2014 година кандидатот е автор на еден труд во меѓународно научно списание и на пет труда во стручни (научно-популарни) списанија.

Во периодот од 2014 до 2019 година кандидатот објавил еден труд во списание со ИФ, три труда во меѓународни научни списанија, учествувал на две меѓународни конференции (една со постер и една со усна презентација) и објавил еден труд во странско научно-популарно списание.

Кандидатот ги исполнува условите за избор во наставно-научно звање насловен доцент.

Стручно – апликативна и организационо-развојна дејност

Кандидатот е вработен во компанијата ВАРУС 18 години на различни позиции, како менаџер и технички директор, во компанијата ќерка БИОНИКА Фармацевтикалс како менаџер на Регулатива и фармаковигиланца.

За време на работењето учествува на бројни семинари, симпозиуми, конгреси и обуки.

Рецензент е на 12 научни труда и голем број стручни текстови во повеќе списанија со меѓународен уредувачки одбор: *Open Access Maced J Med Sci.*, *Athens Journal of Health and Medical Sciences*, *International Journal of Pharmaceutical and Healthcare Marketing*, од кои 3 во списанија со ИФ и 9 во индексирани меѓународни списанија.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Во согласност со Законот за високо образование, како и Правилникот за единствените критериуми за избор во наставни, наставно-научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, и според анализата на приложената документација, Рецензентската комисија констатира дека кандидатот Д-р Марјан Цепаровски ги исполнува сите услови за избор во наставно-научно звање насловен доцент и за целокупната активност во извештајниот период од 2014 до 2019 година има остварено (НО 0 +НИ 75.5 + САОР 11) = 86.5 поени.

Од целокупната презентирана досегашна активност може да се заклучи дека кандидатот Марјан Цепаровски поседува квалитети и способности во наставно-образовната и научноистражувачката дејност.

Кандидатот преку својата ангажираност на работното место постојано е во контакт со млади фармацевти и активно го пренесува своето богато знаење и искуство во формулирањето и изработката на лекови, а особено во менаџментот и маркетиншките активности како модерни и значајни дисциплини во современата фармацевтска дејност како еден сегмент од социјалната фармација и економијата. Со неговиот ангажман во наставата ќе се овозможи да го пренесе своето знаење и искуство на студентите и специјализантите, а со објавувањето на научни трудови со оригинални научни резултати во меѓународни и стручни списанија кандидатот д-р Марјан Цепаровски ќе придонесува и за развојот на науката на нашиот Универзитет.

Рецензентската комисија има посебно задоволство и чест да му предложи на Наставнонаучниот совет на Факултетот за медицински науки **кандидатот д-р Марјан Цепаровски да биде избран во звање насловен доцент во наставно-научната област Здравствен менаџмент на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Бистра Ангеловска, редовен професор, претседател, с.р;
2. Еленица Софијанова, редовен професор, член, с.р;
3. Милка Здравковска, редовен професор, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјата		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	ВКУПНО					0
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно уметнички активности	Поени				
		Во земјата		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	Научен труд објавен во списание со ИФ (прв автор), 7	1		15		15
	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор) 8, 9, 10			3	9	27
	Одбранета докторска дисертација		8			8
	Одбранета специјализација		6			6
	Рецензент на научен труд СЦИ ЦА			3 9	2 1.5	19.5
	ВКУПНО					75.5
Р. бр.	Стручно апликативна дејност и организационо развојна дејност	Поени				
		Во земјата		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	Труд во стручно (научно-популарно) списание 13			1	6	6
	Пленарно предавање на научен собир 12			1	4	4
	Учество на стручен собир со реферат (постер) 11			1	1	1
	ВКУПНО					11
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					86.5